

Džozef Lauter, direktor USAID Projekta za bolje uslove poslovanja

Kvazifiskalne takse i ograničen pristup kapitalu obeshrabruju privrednike

Mirjana Stevanović

Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) pokrenula je u januaru Projekat za bolje uslove poslovanja čiji je cilj da pomogne Vladi Srbije u nastojanju da podigne konkurentnost domaće ekonomije i privatnog sektora na viši nivo. Projekat koji je oročen na pet godina podrazumeva stručnu pomoć, treninge i druge vrste podrške i obuhvata tri segmenta: „Regulatornu reformu u privredi“, „Makroekonomsku politiku i upravljanje javnim finansijama“ i „Razvoj finansijskog tržišta“. Očekuje se da će ovaj projekat pomoći kreatorima ekonomske politike u privlačenju neophodnih investicija, ali i privredi da se uspešno takmiči na svetskom tržištu. O prioritetima projekta kao i o problemima koji su identifikovani kao barijera u ostvarivanju boljih poslovnih rezultata za Danas govori Džozef Lauter, direktor USAID Projekta za bolje uslove poslovanja.

- Preduslov za brz ekonomski napredak Srbije koji podrazumeva stvaranje novih radnih mesta i povećanje standarda građana, jeste inovativna i produktivna privreda koja zahteva jednostavan pristup tržištu, uspešne menadžere i dobre radnike. Ali, kvalitet menadžera i radnika neće previše značiti ukoliko privreda i dalje bude opterećena lošim poslovnim okruženjem, odnosno lošim zakonima i procedurama, rigidnim vladinim institucijama, visokim porezima i neadekvatnim uslugama. Mnogobrojni razgovori, pročitane studije i analize ukazuju na to da ima dosta prepreka u srpskom poslovnom okruženju. Lista je duga, ali pomenuću neke poput ograničenog pristupa malih preduzeća kapitalu, kvazifiskalnih taksi koje su nepredvidive i često nepotrebne, problematične inspekcije, tromerke i skupe procedure izvršenja sudskih presuda i mučnog postupka pribavljanja građevinskih dozvola.

● **Šta podrazumevate pod pojmom regulatorna reforma u privredi i kako biste ocenili dijalog javnog i pri-**

vatnog sektora?

- Termin regulatorne reforme u privredi odnosi se na unapređenje zakona, propisa i procedura, poput malog časa pomenutih. Veoma često se problemi kriju u načinu na koji vladina regulatorna tela funkcionišu. Dobar deo naših aktivnosti, koje nazivamo regulatornim reformama, biće usmeren na unapređenje procesa rada menadžmenta, kao i na obuke zaposlenih. Nakon samo četiri meseca boravka u Srbiji, rekao bih da se dijalog između javnog i privatnog sektora odvija veoma često. U tom dijalogu učestvuje nekoliko poslovnih udruženja zajedno sa vladinim zvaničnicima koji su posvećeni redovnim konsultacijama s predstavnicima privrede. S druge strane, međutim, rezultati tih dijaloga su nedovoljno vidljivi s obzirom na to da se privreda i dalje suočava s mnogobrojnim preprekama u odnosima s vladinim institucijama, i to uprkos dogovorenim reformskim poduhvatima.

● **Ima se utisak da je u Srbiji formiran veliki broj regulatornih tela, ali da je njihov kapacitet slab. Šta se na tom planu može učiniti?**

- Mislim da ćemo se u narednih pet godina, koliko će trajati realizacija Projekta za bolje uslove poslovanja, i te kako posvetiti tom problemu. U ovom trenutku mogu da ukažem na nekoliko ključnih problema sa kojima se susreću vladine organizacije. Između ostalog nameće se pitanje šta je u nadležnosti tih organizacija i da li ispunjavaju svoje obaveze. Veoma je važno da li su procesi transparentni kao i to da li su zaposleni motivisani i dobro obučeni za posao koji rade i u kojoj meri koriste IT sisteme kako bi procedure učinili jednostavnijim. Potražićemo i odgovor na pitanje da li koriste inpute koje dobijaju od privrede i javnosti kako bi unapredili poslovanje.

● **Ima li, prema Vašoj proceni, prostora za širenje tržišta kapitala i šta su glavne kočnice?**

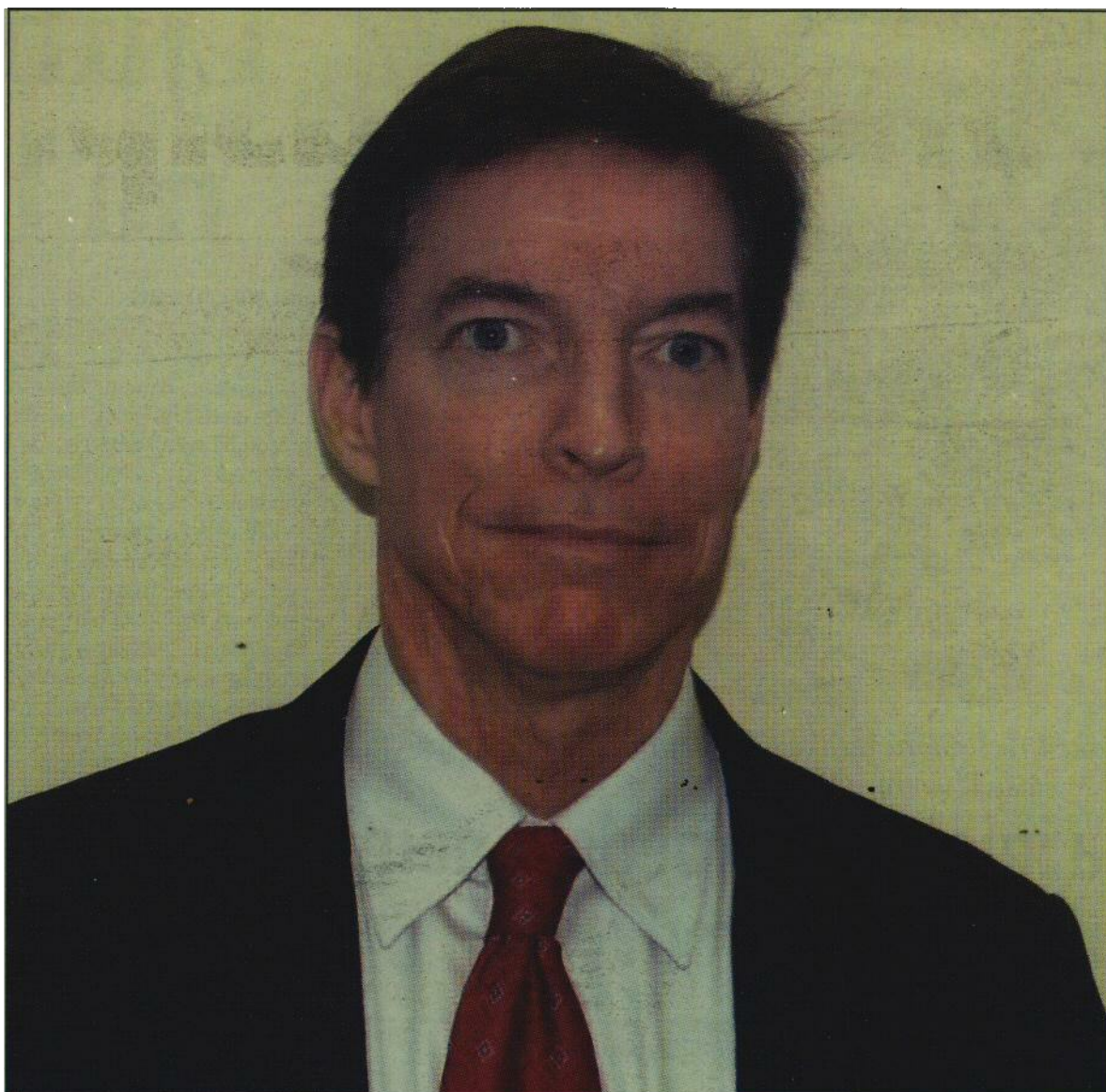
- Prostora za razvoj tržišta kapitala svakako ima, počev od od akcija preko

obveznica do državnih hartija od vrednosti. Nedavno usvojeni Zakon o tržištu kapitala predstavlja važan stub koji će ojačati infrastrukturu i zakonodavno okruženje kako bi kompanije u razvoju mogle da povećaju kapital. Ali, na tome treba još mnogo da se radi imajući u vidu i sve prepreke na tom putu. Primera radi, kompanije moraju da budu u stanju da ispune određene zahteve, poput pouzdanih i jasnih finansijskih izveštaja i dobrog upravljanja kako bi svoje hartije od vrednosti ponudile tržištu. Osim toga, da bi se potencijalni ulagači zaštitili i stekli poverenje u tržište kapitala, zakonska regulativa mora da bude i jaka i nezavisna, utoliko pre što tržište kapitala igra važnu ulogu u podizanju nivoa privrednog rasta i stvaranju mogućnosti za otvaranje novih radnih mesta.

● **Kako podići stepen fiskalne odgovornosti na viši nivo? Kakva su iskustva drugih zemalja u kojima su slični projekti realizovani?**

- Osnovna uloga novoformiranog Fiskalnog saveta biće da obezbedi nezavisnu kontrolu trošenja javnih sredstava, kao i usaglašavanje različitih fiskalnih pravila. Tome treba dodati i nadzor Vladine fiskalne strategije kao i kontrolu trošenja budžeta. Drugim rečima, Fiskalni savet trebalo bi da nametne neku vrstu discipline u trošenju javnih sredstava, ali i da ukaže vladi na opreznije zaduživanje. Fiskalni saveti postoje svuda u svetu, ponekad pod drugačijim imenom ili strukturom, ali gotovo uvek kao opipljivi dokaz rešenosti vlade da poboljša upravljanje javnim finansijama. Austrija, Slovenija, Danska, Švedska, Kanada samo su neke od zemalja koje imaju Fiskalni savet. Ipak, ne sme se zaboraviti da uspeh Fiskalnog saveta zavisi od ljudi koji tamo rade, njihovih pravilnih analiza i nezavisnosti u radu. I najzad, od toga koliko je vlada spremna da prihvati preporuke Saveta. USAID Projekat za bolje uslove poslovanja pomoći će Savetu u razvijanju metoda i alata za koje verujemo da će biti delotvorni.

Mnogobrojni razgovori, pročitane studije i analize govore nam da ima dosta prepreka u srpskom poslovnom okruženju. Lista je duga, ali pomenuću samo neke poput ograničenog pristupa malih preduzeća kapitalu, kvazifiskalnih taksi koje su nepredvidive i često nepotrebne, problematičnih inspekcija, trome i skupe procedure izvršenja sudskih presuda i mučnog postupka pribavljanja građevinskih dozvola

Duga lista prepreka na putu stvaranja atraktivnog poslovnog ambijenta: Džozef Lauter